

AKADEMIN FÖR UTBILDNING OCH EKONOMI
Avdelningen för utbildningsvetenskap

Drama i förskolan

En intervjustudie om hur förskollärare uppfattar begreppet drama

Louise Andersson
Linda Sjöström

2015

Examensarbete, Grundnivå (yrkesexamen), 15 hp
Didaktik
Förskolläroprogrammet

Handledare: Kerstin Bäckman
Examinator: Annie Hammarberg

Andersson, L & Sjöström, L. (2015). *Drama i förskolan*. En intervjustudie om hur förskollärare uppfattar begreppet drama. Examensarbete i didaktik. Förskolläraryrket. Akademin för utbildning och ekonomi. Högskolan i Gävle.

Sammanfattning

Drama är ett brett begrepp vilket gör att det kan tolkas olika och därmed få olika innebörder beroende på vem som tillfrågas. Syftet med studien var att undersöka hur förskollärare uppfattar begreppet drama som en metod för att stimulera barns lärande. Intresset var också att undersöka om det fanns skillnader mellan förskollärares definitioner av begreppet drama som kunde bero på när de tog sin förskollärexamen. En tänkbar hypotes när studien påbörjades var att mängden utbildning av drama som förskollärare fick med sig från sin förskolläraryrkesutbildning skulle variera. Det skulle påverka hur de definierade begreppet drama. För att få information användes intervjuer som metod och det teoretiska ramverket för studien är det sociokulturella perspektivet. Resultatet visar att förskollärarna använder sig av drama i sina verksamheter för olika syften samt att begreppet drama och lek står nära varandra. Studiens slutsats visar att förskollärarna har teoretiska kunskaper om hur de kan använda drama. De eftersträvar mer utbildning kring hur drama kan användas praktiskt för att på ett lekfullt och lustfullt sätt stimulera barns lärande. Samtliga förskollärare har under sin förskolläraryrkesutbildning likvärdigt med utbildning om drama. Det som skilde sig mellan deras definitioner av begreppet drama var hur de betonade lärandebegreppet i samband med att använda drama.

Nyckelord: Barns lärande, drama, estetiska uttrycksformer, förskola, lek

Tack!

Tack till vår handledare Kerstin Bäckman som under skrivprocessen för vårt examensarbete väglett oss och varit ett stort stöd. Vi vill även tacka Birgitta Silfver för goda råd till vårt arbete. Ett stort tack till våra kära anhöriga som funnits vid vår sida med sin förståelse och haft överseende om att vi befunnit oss i vår egen lilla värld under denna tid. Vi vill även rikta ett tack till kvalitetsutvecklaren och alla informanter som deltagit i vår studie och gjort det möjligt för oss att kunna genomföra den. Men framförallt vill vi tacka varandra för ett otroligt bra samarbete som gjorde att denna studie kom till!

Louise Andersson och Linda Sjöström
2015-12-07

Innehållsförteckning

Inledning.....	1
Litteraturgenomgång	2
Dramats framväxt i undervisningen	2
Drama eller teater	2
Förskollärares förhållningssätt till drama	3
Drama och lek.....	3
Sammanfattning.....	5
Teoretiskt ramverk.....	5
Sociokulturellt perspektiv på barns lärande.....	5
Syfte.....	6
Frågeställning	6
Metod.....	7
Val av metod.....	7
Planering och genomförande	7
Urval	8
Bearbetning och analys.....	8
Resultat	10
Innebörden av begreppet drama	10
Drama och lek.....	11
Gå i roll eller att dramatisera med ett objekt	12
Svårigheter med att använda drama.....	13
Sammanfattning.....	15
Diskussion	16
Metoddiskussion.....	16
Resultatdiskussion	16
Slutsats.....	20
Förslag på vidare forskning	20
Referenser.....	21
Bilagor	23
Bilaga 1 – Intervjuguide	23
Bilaga 2 - Informationsbrev till förskollärarna.....	24

Inledning

”Livet är inte ett problem som skall lösas utan en verklighet som skall upplevas” – *Sören Kirkegaard*

Drama behöver inte ha samma betydelse för mig som för dig. Vår uppfattning av begreppet drama var teater innan vi påbörjade vår utbildning vilket betydde att drama var lika med att klä ut sig och agera för publik. Intresset för att skriva ett examensarbete om drama bildades efter att vi haft en termin med de estiska ämnena under vår utbildning. I läroplanen för förskolan beskrivs att drama tillsammans med de estetiska uttrycksformerna ska utgöra både innehåll och metod i förskolans arbete med en strävan om att främja barns utveckling och lärande (Skolverket, 2010). Det betonas att barn ska stimuleras till ett lekfullt och lustfyllt lärande vilket innebär att förskollärare behöver göra didaktiska val kring vilka metoder de använder i sitt arbete. Lindqvist (2002; 2007) beskriver ett lekpedagogiskt arbetssätt där drama används som metod för att vidareutveckla barns lek för att närma sig barns perspektiv. Lindqvist använder sig av begreppet lärare i roll som innebär att en vuxen går i roll som en känd karaktär för barnen som gör att de kan relatera till situationen på ett för dem meningsfullt sätt. Genom detta får barnen struktur och ramar för situationen men det är barnen som för handlingen framåt vilket kan göra att barnen känner att de själva äger sin lärandeprocess vilket Gupta (2009) menar är av vikt.

Förskollärare har idag ett komplext uppdrag och beroende på hur de uppfattar och tolkar läroplanens innehåll (Skolverket, 2010) samt hur de upplever att barn lär sig kan påverka vilka metoder de använder. Idag är det inom förskolan ett tydligare fokus på lärandebegreppet (Pramling Samuelsson & Sheridan, 2010). Det läggs stor vikt på att förskollärare under sin utbildning ska tillägna sig kunskaper om teoretiska perspektiv och teoretiskt kunnande relaterat till läroplanens innehåll (a.a.). I en studie av Wee (2009) framkom skillnader mellan hur en dramapedagog och en förskollärare använder drama för att stimulera barn till ett lärande. Hur förskollärare uppfattar begreppet drama och lek i samband med hur barn lär sig kan påverka vilka möjligheter barn får tillgång till att lära sig på ett lekfullt och lustfullt sätt.

Didaktik betyder undervisningslära som innehåller aspekter av det tänkta innehållet, syfte och vilken metod som utifrån det är lämplig att använda (Heggstad, 2014). Det är viktigt att som förskollärare överväga de didaktiska frågorna i sin planering av verksamheten (Skolverket, 2012). Rasmusson och Erberth (2008) beskriver att använda drama för ett pedagogiskt syfte innebär att kroppen används som ett redskap för att uttrycka sig med och kommunicera. De menar att barns upplevelser av sin omvärld kan bli djupare om drama används och som öppnar upp för reflektion som kan leda till ett lärande (a.a.). I det sociokulturella perspektivet sker lärande i ett socialt sammanhang där andra mer kompetenta personer är viktiga för att kunna stimulera till ett nytt lärande (Smidt, 2010). Förskolan är ett socialt sammanhang där barn lär sig genom att utmanas av både andra barn och vuxna genom t.ex. drama och lek vilket gör att perspektivet är relevant för vår studie.

Inför starten av vårt examensarbete på vårterminen 2015 fick vi kontakt med en kvalitetsutvecklare i en kommun som presenterade sin verksamhet. Det framkom att de valt att satsa på att mer använda de estiska uttrycksformerna och drama i samband med ett temaarbete runt en bok för att stimulera och utveckla barns lärande. Där väcktes vår

nyfikenhet till att undersöka hur förskollärare uppfattar begreppet drama och hur de använder sig av drama i sina verksamheter.

Litteraturgenomgång

Drama beskrivs i forskning som en del av de estetiska uttrycksformerna och för denna studie användes sökorden; early childhood education, drama, creative drama, dramatic play, play, learning och aesthetics för att få fram relevant forskning om drama i förskolan. För att klargöra begreppet drama och vad det innebär i förskolan används annan litteratur som stöd till forskningen. Litteraturgenomgången behandlar vad drama är och vad det innebär att använda det för att stimulera och utveckla barns lärande. Centrala begrepp är kursiverade. Nedan redogörs forskning och litteratur som är relevant utifrån studiens intresseområde.

Dramats framväxt i undervisningen

I drama står handlingen i centrum och resultatet är inte det viktigaste utan processen. Drama har funnits i skolan och utbildningen för barn sedan 1960-talet i Sverige. Drama är; ett estetiskt ämne och ett sätt att stimulera, tillvarata och utveckla kommunikation mellan människor samt att genom upplevelse och bearbetning nå kunskaper och att utgå från en helhetssyn på människan och samhället. Pedagogiskt drama innebär att använda sig av lekar, improvisationer och andra teaterformer (Rasmusson & Erberth, 2008). På 1970-talets slut mattades intresset för dramapedagogik ut och det kallades för en ”flumpedagogik”. Undervisningen gick då mot ett synsätt inom utbildningen för barn som betonade läsa, skriva och räkna vilket skedde på bekostnad av de estetiska ämnena och de praktiska som ansågs mindre viktiga (a.a.). Dramapedagogik karaktäriseras av komplexitet och drama som ämne har rötter inom pedagogik, sociologi, psykologi, teater, religion och estetik (Sternudd, 2000). Gemensamt inom alla kategorier är att agera, uttrycka sig och att tänka vilket är centralt för att föra handlingen och processen framåt. I Sverige betraktas dramapedagogik som arbetssätt i samband med andra ämnen och det har minskat dramats eget värde. Dramapedagogik handlar om att på olika sätt få uttrycka sig och därigenom bearbeta sin omvärld (a.a.). Arbeta med dramapedagogik är ett tillvägagångssätt menar Sternudd (2000). Det innebär att lärare behöver ha ett tillåtande och öppet förhållningssätt mot barn och vågar lita på att olika upplevelsesituationer kan stimulera och utveckla deras fantasi och nyfikenhet till att utforska omvärlden (a.a.). Därigenom kan barnen bilda sig en erfarenhet och kunskap som kan leda till ett lärande.

Drama eller teater

Skillnaden mellan teater och drama är att det sist nämnda innebär att deltagarna är aktiva tillsammans och det är processen med deltagarna som är viktig (Rasmusson & Erberth, 2008). Drama handlar om att uttrycka sig och visa känslor för att lära sig och få en fördjupad kunskap om något (Wee, 2009). Hägglund och Fredin (2011) beskriver drama och teater där de ger förklaringen att själva orden härstammar från grekiskan. Drama betyder att göra, att handla och teater betyder att se vilket ger en bra bild av skillnaden. Från början var betydelsen av drama och teater detsamma där man dramatiserade. Drama är ett komplext begrepp och väldigt brett vilket gör att det kan vara svårt att definiera mer exakt på grund av olika inriktningar som delvis går i varandra (a.a.). Sternudd (2000) beskriver fyra olika perspektiv med redskap som kan stödja hur barn på olika sätt kan få möjligheter till ett lärande. Det konstpedagogiska perspektivet har fokus på att uttrycka och agera för publik som är förknippat med teater. Det personlighetsutvecklande perspektivet beskrivs som att innehållet kretsar kring vardagsituationer och gruppdynamik. Det är ett redskap att använda för att få en förståelse för sig själv i relation

till andra och *rollspel* ingår där som ett redskap. Det kritiskt frigörande perspektivet fokuserar på deltagarnas erfarenheter av olika dilemman och förtryck och används som ett redskap för att i ord och handling undersöka maktrelationer. Det holistiska lärandeperspektivet behandlar individers attityder till olika problem där *lärare i roll* är vanligt att använda som metod i undervisningen (a.a.).

Förskollärares förhållningssätt till drama

Drama är ett konstnärligt ämne där ett lärande kan ske genom olika upplevelser enligt Heggstad (2014). När drama används aktiveras hela människans inlärningsregister där röst och kropp används som ett uttrycksmedel. Vikten av att kunna fantasiera och förmågan att kunna föreställa sig olika scenarier betonas. Om de förmågorna inte finns kan det bli svårt att identifiera sig med det som framförs när drama används (a.a.). I drama möts spontanitet och struktur inom improviserade former men inom givna ramar (Wee, 2009). Det gäller att kunna växla mellan det spontana och struktur som är en kärna i ämnet drama (Heggstad, 2014). Det blir strukturen som ger oss riktning och form och det spontana blir ämnets kaotiska sida. Drama är en metod och ett verktyg att använda där bekanta föremål (*karaktärer*) och situationer som barn kan identifiera sig med och känner igen sedan tidigare används. Det är då ett lärande kan ske med hjälp av att undersöka och utforska olika teman och skapa fram nya situationer (a.a.). Ett lärande sker genom aktivt deltagande enligt Heggstad men det betyder inte att barn behöver vara aktiva hela tiden för att uppnå ett lärande, utan att de känner sig intresserad och medverkar själv i olika aktiviteter.

Drama är en ämnesintegrerad arbetsform som skapar en helhet och ett sammanhang för ett djupare lärande. Samuelsson, Carlsson, Olsson, Pramling och Wallerstedt (2009) beskriver olika sätt att arbeta för att utveckla barns kunskaper och förståelse för olika lärandeobjekt genom att ta hjälp av estetiska läroprocesser. Samuelsson et al. förespråkar ett arbetssätt som innebär att syftet med aktiviteter som innehåller estetik ifrågasätts och beroende på vad förskolläraren väljer att rikta fokus mot styr barnens uppmärksamhet. De menar att estetiska ämnen kan skapa ett djupare lärande men att varje enskilt estetiskt ämne också har sina speciella egenskaper som barn behöver få uppleva. Samuelsson et al. menar även att samtal (*reflektion*) under aktiviteter bidrar till att öppna upp för ett bredare lärande hos barnen. Drama är ett ämne som idag håller på att försvinna enligt Wee (2009) och klimatet i utbildning och undervisning förespråkas av att barn tidigare ska lära sig akademiska kunskaper som läsa, skriva och räkna. Upplevelser genom drama för barns lärande lovordas men är det som används minst i praktiken och undervisningen för att stimulera barns lärande (a.a.). Drama kan vara en lämplig metod att använda för att stimulera barns lärande på ett lekfullt sätt och samtidigt bidra med profession till uppdraget som lärare uttrycker Wee. Det innebär att lärare behöver kunskaper om alternativa metoder och kunna variera sin undervisning för att skapa situationer som möjliggör ett djupare lärande för barn.

Drama och lek

Leken är en meningsskapande process enligt Lindqvist (2002) där betydelser blir gestaltat och i leken speglar sig verkligheten på ett djupare personligt plan och kan inte jämföras med en sann handling. Eftersom barn har förmågan att skapa påhittade eller överkliga situationer genom att leka är det ett sätt för barn att utveckla sitt abstrakta tänkande. I barns lek och skapande finns det inga hinder mellan fantasi, rationalitet och verklighet utan barnen tolkar sina upplevelser och ger upplevelserna liv vilket är något som sker här och nu för barn. När leken får stå i centrum för den pedagogiska verksamheten kan barn

tillsammans med vuxna bli medvetna om omvärlden och hanterbara världar och de kan på så vis se verkligheten i ett nytt perspektiv (a.a.). Lindqvist (2007) betonar att personal i förskolan ser barns lek som en fri aktivitet för barn och där de vuxna är osäkra på om de ska delta i leken eller inte. Barn har en tendens att bli nyfikna på objekt (*karaktärer*) som finns runt omkring dem och som barn kan relatera till menar Lindqvist vilket även Heggstad (2014) beskriver som en viktig aspekt för att stimulera barns lärande.

Lindqvist (2007) lyfter fram betydelsen av att utveckla dramatiseringar från olika böcker som barnen är bekanta med sedan tidigare. När böcker dramatiseras skapar det fram olika dramalekar där barnen får uppleva att befinna sig i en lekvärld. Där utvecklar barnen sin fantasi, berättandet, och de får uppleva olika känslor samt öva på att förstå abstrakta saker där de vuxna finns med och är delaktiga tillsammans med barnen (a.a.). I dramalek blir den vuxne vägvisaren för barn och kan leda dem vidare i sin *närmaste utvecklingszon* (Smidt, 2010). Där blandar barn tidigare erfarenheter med nya som kan leda till ett nytt lärande enligt Lindqvist (2007). Lindqvist utgår från det sociokulturella perspektivet i sin syn på barns lärande och utveckling. När den vuxne dramatiserar olika *karaktärer* från litteratur som är känd för barnen skapar det fram handlingar som barnen känner igen. Genom det kan en nyfikenhet väckas fram hos barn till att vilja delta (a.a.). Hägglund och Fredin (2011) beskriver olika inriktningar av drama och att drama som inlärningsmetod kan väcka en djupare förståelse hos barn om de får leva sig in i olika situationer och problem. *Lärare i roll* är ett arbetssätt som finns i Sverige och som står nära med vad barns roller innebär. Lärare som tar en aktiv roll i dramatiska spel kan på det sättet styra händelseförloppet och naturligt fördjupa olika händelser (a.a.). Lindqvist (2007) förespråkar aktivt arbetssättet där *lärare går i roll* som metod för att stimulera och utveckla barns lärande genom att dramatisera och leka.

Drama är en uttrycksform och en skapande verksamhet beskriver Heggstad (2014) där den lekande och härmande människan får ta plats. Både lek och drama handlar om kreativitet och en dramatisk gestaltning innebär att *ta en roll (härma, imitera)* och i teater går man från improvisation till manus (Rasmusson & Erberth, 2008). Barn dramatiserar när de leker och kommunicerar på olika sätt genom handlingar. När vuxna leker dramatiserar de handlingar och kommunicerar med barnen som kan vara ett sätt att försöka närma sig barns perspektiv (a.a.). I en studie av Gupta (2009) framkom att använda lek och drama för ett lärandeobjekt i lärandesituationer kan göra att barn upplever att de äger sin egen lärandeprocess. Gupta beskriver dramatisk lek (en form av styrd lek) och sagoberättande där barnen styr lärandeprocessen framåt. Det är viktigt att tänka på menar Gupta när arbetssättet i skolan och vad som eftersträvas där kommer allt längre ner i utbildningssystemet och vad barn förväntas lära sig i förskolan. En holistisk syn på barns undervisning betonas och aktiviteter där barnens tankar och synpunkter blir hörda. Med en holistisk syn på barns undervisning utgår lärare från en helhetssyn på barns lärande där de försöker närma sig barnens perspektiv (a.a.).

Pramling Samuelsson och Sheridan (2010) belyser i sin studie vikten av att förskollärare reflekterar över lärandebegreppet utifrån revideringen av läroplanen (Skolverket, 2010: Utbildningsdepartementet, 2010) och hur de anser att barn kan tillägna sig en kunskap på ett lekfullt och lustfullt sätt. I en studie av Broström, Johansson, Sandberg och Frøkjaer (2014) om hur förskollärare ser på barns lek och lärande framkom att det skiljde sig mellan hur de svenska förskollärarna sinsemellan svarade. Resultatet i deras studie om varför det skiljde sig mellan hur svenska förskollärare tolkade begreppet lek och lärande var att det var olika paradig i synen på barns lärande vid årtalen för förskollärares examinationer. De förskollärare som tog sin examen fram till 1979 utbildades med en

barnsyn som kretsade kring tankar om barns mognad som viktigt för barns utveckling och lärande. De förskollärare som tog sin examen fram till 1989 resonerade utifrån en syn på barn och lärande där dialogen var viktig och att barn får delta i situationer som utgår från barnens egna intressen. De förskollärare som tog sin examen från 2000 och framåt är utbildade enligt en syn på barns lärande där de vuxna ser sin egen roll som mer viktig än tidigare för att utveckla barns lärande. Studien visade att förskollärarna såg på sin egen roll i samband med barns lek som viktig och som ett potentiellt lärandetillfälle för barn (a.a.).

Sammanfattning

Drama är en metod att använda för att stimulera barn till ett lekfullt och lustfullt lärande. Begreppet drama står nära begreppet lek och det är av vikt att förskollärare kan särskilja begreppen. Det finns en begränsad mängd forskning om enbart drama som en metod i förskolan då drama ofta sammankopplas med de estetiska uttrycksformerna. För att använda drama behöver förskollärare ha grundläggande teoretiska kunskaper om vad drama i förskolan innebär och hur det kan användas. Hur förskollärare uppfattar begreppet drama kan påverka hur de väljer att använda sig av drama som en metod för att stimulera och utveckla barns lärande. Förskolan är en social arena där mycket lärande sker genom samspel med andra individer och därför är det sociokulturella perspektivet relevant för att tolka hur förskollärare uppfattar drama som en metod för att stimulera barns lärande och utveckling. Med studien vill vi bidra med kunskap om hur förskollärare uppfattar begreppet drama och hur de använder drama i sina verksamheter. Vi vill även bidra med kunskap om det finns skillnader eller likheter mellan hur förskollärare uppfattar begreppet drama utifrån vilket årtal de tog sin förskollärarexamen.

Teoretiskt ramverk

Mycket av innehållet i läroplanen för förskolan (Skolverket, 2010) utgår från det sociokulturella perspektivet på barns lärande och utveckling. Smidt (2010) tolkar Vygotskij's teori om hur barn kan lära sig något och bilda sig en erfarenhet som senare kan leda till ett lärande och vad som då krävs av förskollärare. Beroende på vilket förhållningssätt förskollärare väljer att inta och vilken syn de har på barns lärande kan påverka vilka metoder de väljer att använda i sitt arbete med barn.

Sociokulturellt perspektiv på barns lärande

I det sociokulturella perspektivet finns centrala begrepp som är av betydelse för hur barn kan lära sig något. Vygotskij är en känd förespråkare av det sociokulturella perspektivet och betonar *att barn lär sig tillsammans med andra i ett socialt sammanhang* där kulturen i den rådande kontexten påverkar (Smidt, 2010). *Den närmsta utvecklingszonen* innebär att barn kan lära sig nya saker med stöd av sina tidigare erfarenheter som barnen redan är bekanta med. Med hjälp av en mer kunnig person som kan vara antingen ett barn eller en vuxen kan barn bli kapabla att gå vidare i sin lärandeprocess och lösa nya problem som leder till ett nytt lärande (a.a.). Ett lärande kan ske genom erfarenheter eller aktiviteter och det finns många sätt att lära sig på och många inlärningsstilar som måste beaktas. Smidt (2010) beskriver *byggnadsställning* (scaffold) som innebär att vuxna genom att utmana barnen i deras *närmaste utvecklingszon* kan göra så att barnen tar sig ett steg längre i sitt lärande. *Byggnadsställningen* (scaffolding) är tillfällig och inte permanent utan ses som ett stöd för barnens lärande och det gäller att som förskollärare kunna läsa av barnen utifrån olika situationer (a.a.).

Smidt (2010) tolkar Vygotskijs teori och syn på barns lärande och lek samt betydelsen av att barn behöver finna en situation meningsfull för att ett lärande ska kunna ske. Barns lek är något som sker på barns villkor där ingen styr och påverkar barnens lek eller vad leken ska innehålla och den är utan krav, prestationer och förväntningar från oss vuxna. Det abstrakta blir genom leken mer konkret och för barnet begripligt. I lek utvecklar barn självständigt olika förmågor där de tar hjälp av och använder sin fantasi som möjliggör att de kan vara kreativa. När barn leker skiljer de på vad som är på riktigt och vad som sker på låtsas och det barnen utvecklar genom det är sin fantasi och kreativitet. Genom lek övar barn på olika händelser där både det verbala och kroppsliga språket är viktigt för att kunna interagera (a.a). Smidt beskriver med Vygotskijs teori att drama finns i barns lek där barn provar att vara olika roller med olika egenskaper där barnen genom det får prova upplevelsen av att vara något annat.

Om förskollärare ser drama i samband med barns lek och vad det innebär för barnen som ett lärandeverktyg är möjligheten stor att barn kan göra olika erfarenheter som leder till ett lärande på ett för dem meningsfullt och lustfullt sätt. I det sociokulturella perspektivet är det av vikt att som förskollärare kunna använda olika metoder för att närma sig barnens upplevelser och hur de upplever ett fenomen (objekt). Smidt (2010) menar med Vygotskijs teori att undervisning och utveckling inte sammanfaller utan att undervisningen endast gynnar barn när utvecklingen blandas in. Det är viktigt att ha kännedom om vart barnen befinner sig utvecklingsmässigt för att kunna utmana dem i sitt lärande. Interaktion med andra är viktigt och lärande sker i ett socialt sammanhang i det sociokulturella perspektivet. Det betonas att utgå från barnens intressen och vart barnen befinner sig mognadsmässigt för att en utveckling ska kunna ske. I det här perspektivet är förskollärares roll att stödja barnen i sin utveckling och lärandeprocess genom att planera aktiviteter som bygger på barnens intressen och deras förkunskaper. Därigenom kan de utmana barnen med nya begrepp. Det sociokulturella perspektivet innebär ett förhållningssätt där andra är viktiga för den enskilda individens utveckling och lärande samt att kulturen och kontexten har en påverkan (a.a.).

Syfte

Studiens syfte är att undersöka hur förskollärare uppfattar innebörden av begreppet drama och hur de arbetar med drama. Det är även av intresse att undersöka om förskollärarna upplever något samband mellan drama och lek. Vi är intresserade av att undersöka om det finns skillnader mellan deras uppfattningar av begreppet drama beroende på när de tog sin examen och i så fall vilka.

Frågeställning

För att få information om vårt syfte har denna undersökning två frågeställningar:

- Hur uppfattar ett urval förskollärare innebörden av begreppet drama?
- Hur uppfattar ett urval förskollärare relationen mellan drama och lek?

Metod

Val av metod

Vi valde att utgå från en kvalitativ metod för att få information om vårt problemområde och en semistrukturerad intervju användes (Stukát, 2011). Det innebar att de intervjuade gavs möjlighet att prata fritt utifrån vårt intresseområde där öppna frågor ställdes. En intervjuguide skapades (se bilaga 1) där följdfrågor ställdes vid behov för att få information om syftet med studien (Trost, 2010). Då vi är intresserade av att få en bredare förståelse för hur förskollärare resonerar och reflekterar över begreppet drama och dess innebörder ansågs intervjuer vara den lämpligaste metoden att använda.

Planering och genomförande

Under en träff på högskolan i Gävle våren 2015 fick vi kontakt med en kvalitetsutvecklare för en kommun. Vid starten av vårt examensarbete hösten 2015 kontaktade vi henne och hon ordnade en träff där en representant från varje förskola inom det aktuella området fanns representerad. Det gjorde att representanterna fick möjlighet att träffa oss personligen för att tidigt kunna knyta kontakt som Löfgren (2014) menar kan vara bra. När vi skulle skicka ut informationsbrev (se bilaga 2) till förskollärarna inom det aktuella området fick vi hjälp av kvalitetsutvecklaren som vidarebefordrade det till representanterna. Representanterna vidarebefordrade sedan informationsbrevet till resterande personal på förskolorna. I informationsbrevet framkom att vi skulle skriva om drama och att vi sökte förskollärare som tagit sin förskolläraryxamen vid olika årtal. Vårt syfte framkom och att vi var intresserade av att undersöka om det fanns skillnader mellan deras uppfattningar av begreppet drama och lek. Det tydliggjordes att en intervju max skulle ta 30 minuter samt vilka veckor de var planerade att genomföras.

Det visade sig dock vara få som hörde av sig till att vilja delta vilket gjorde att vi behövde ta kontakt med två förskolor och förskollärarna där som via kvalitetsutvecklaren visat intresse till att vilja delta i studien. Med hänsyn till etiska aspekter enligt Vetenskapsrådet (2015) valde vi att intervjua förskollärare från flera förskolor i det aktuella området. Det valet grundar sig på att det inte ska framkomma vilka förskollärare som deltar i studien. När vi tog kontakt med kvalitetsutvecklaren om att det var få som visat intresse till att delta skickade hon ut en påminnelse till förskollärarna inom området. Vi fick efter det kontakt med flera förskollärare via e-post och telefon som var intresserade att delta i studien.

Utifrån syftet med studien skapades en intervjuguide inför intervjuerna (Trost, 2010; Löfgren, 2014). Vi genomförde tre testintervjuer med oberoende förskollärare i en annan kommun för att se om intervjuguiden (se bilaga 1) var relevant och genomförbar till att få information om vårt syfte. Där gavs vi möjlighet till att förbereda oss på vad det innebär att göra en intervju (Löfgren, 2014). Efter testintervjuerna korrigerades intervjuguiden för att bättre passa syftet med studien (Trost, 2010). Det som framkom under testintervjuerna är inte med i resultatet för denna studie. Då vi är två studenter som skriver detta examensarbete delades intervjuerna upp mellan oss. Vi valde att utföra intervjuerna separat och inte tillsammans. Att sitta ensam med den intervjuade skapar en mer jämn balans mellan den som intervjuar och den som blir intervjuad menar Trost (2010). Platsen och tiden för intervjuerna bestämde förskollärarna vilket resulterade i att intervjuerna gjordes i ett enskilt rum på förskolorna där de arbetar. Löfgren (2014) betonar platsen vid utförandet av intervjun som viktig.

Under intervjuerna gjordes ljudupptagningar vilket Trost (2010) och Löfgren (2014) beskriver som fördelaktigt att använda sig av vid intervjuer. Det gör att intervjuaren vid tillfället inte behöver anteckna så mycket utan kan koncentrera sig på vad den intervjuade faktiskt berättar. Vi använde en mobiltelefon och Ipad för ljudupptagningen och ljudkvalitén på det inspelade materialet blev bra. Intervjuernas längd varierade mellan 15 till 47 minuter. Vissa anteckningar fördes ändå under intervjuerna som stöd (Trost, 2010). Vi valde att inte lämna ut vår intervjuguide innan intervjuerna för att vi ansåg att det skulle kunna påverka resultatet. Detta innebar att de intervjuade först vid intervjutillfället fick se och ta del av intervjuguiden (se bilaga 1). Intervjuguiden grundar sig på de didaktiska aspekterna när, var, hur och varför där förskollärarna gavs utrymme till att få berätta hur de uppfattar innebörden av begreppet drama. Förskollärarna har i samband med intervjuerna delgett oss sitt samtycke till att medverka i studien och fått information om att deras namn kommer bli fingerade i texten. Förskollärarna blev informerade om att de kan avbryta intervjun om det inte känns bra samt att de fick information om vilka som kommer ta del av det inspelade materialet (Vetenskapsrådet, 2015).

Urval

Urvalet av förskollärare gjordes strategiskt utifrån året när de tog sin förskollärarexamen. Det var ett medvetet val att inte aktivt söka förskollärare utifrån vilken erfarenhet de har av drama. Vi valde att analysera tre förskollärares intervjuer i varje åldersspann: 1978-1999, 2000-2009 och 2010-2015 vilket innebär att nio förskollärares intervjuer valdes ut att användas till resultatet för studien. Vid kvalitativa intervjuer rekommenderar Trost (2010) att lämpligt antal intervjuer kan vara fem eller åtta beroende på vad som ska undersökas. För vår del blev det nio eftersom vi ansåg det viktigt med lika många intervjuer i varje kategori men totalt gjordes 10 intervjuer. Förskollärarna var valda efter förbestämda kriterier som Trost (2010) menar kan ha betydelse för att kunna urskilja mönster och olikheter (variation) i ett insamlat material. Det visade det sig vara besvärligt att hitta förskollärare som tagit sin examen i den sista kategorin mellan åren 2010 och 2015. Vi tog då hjälp av en förskolechef i de aktuella området som gav oss nummer till förskolor där förskollärare som tagit sin examen mellan de aktuella åren arbetade. Genom det gav förskolechefen sitt godkännande som Löfdahl (2014) menar är viktigt. Vi vill förtydliga att varken kvalitetsutvecklaren eller förskolechefen vet vilka förskollärare som deltagit i studien (Vetenskapsrådet, 2015). Av etiska aspekter nämns inte vilket årtal förskollärarna tog sin examen utan de är indelade enligt tabell 1 nedan (se tabell 1 med studiens deltagare) och har fått fingerade namn i resultatet (Löfdahl, 2014; Vetenskapsrådet, 2015).

Tabell 1. Studiens deltagare

Årtal för examen	Förskollärare
1978-1999	Amanda, Alva och Alice
2000-2009	Bodil, Beata och Berit
2010-2015	Cecilia, Carina och Catarina

Bearbetning och analys

Trost (2010) beskriver och rekommenderar att analysen av det insamlade materialet inte bör ske direkt efter att intervjun ägt rum utan att ge det lite distans. Vi valde att byta ljudinspelningar med varandra för att kunna vara mer kritiska. Materialet bearbetades och lyssnades igenom flertalet gånger enskilt och där valda delar av materialet skrevs ut (a.a.). För att underlätta och kunna urskilja mönster, likheter eller skillnader användes

överstrykningspennor till de utskrivna delarna från intervjuerna (Emilson, 2014). Efter den enskilda analysen diskuterades det vi kommit fram till tillsammans och ifall det fanns likheter och skillnader mellan förskollärarnas uppfattningar av begreppet dramas innebörd. Under analysarbetet fick förskollärarna fingerade namn som används i redovisningen av resultatet (Stukát, 2011).

I analysarbetet har vi utgått från det sociokulturella perspektivet och Vygotskijs teori genom Smidt (2010) om barns lärande och lek. För att analysera drama och belysa de didaktiska aspekterna när, var, hur och varför förskollärare använder drama har vi utgått från Rasmusson och Erberth (2008) samt Heggstad (2014) och Lindqvist (2002; 2007) tankar om vad drama och lek innebär i förskolan. De betonar *reflektion* som ett viktigt begrepp inom drama där barnen får sätta ord på sina tankar och känslor antingen verbalt eller kroppsligt som kan leda till ett lärande. Centrala begrepp att förstå är att *lärare i roll* innebär att förskollärare använder sig själva genom att bli en *karaktär* (någon annan) ur exempelvis en bok (utklädd). Att *dramatisera med ett objekt* innebär att förskollärare har skapat en karaktär från boken där förskollärarna inte ”klär ut sig” utan de använder ett objekt istället för sig själva som de dramatiserar med hjälp av.

Resultat

Resultatet presenteras genom kategorierna *Innebörden av begreppet drama*, *Drama och lek*, *Gå i roll eller att dramatisera med ett objekt* samt *Svårigheter med att använda drama*. För att förtydliga och kunna visa på likheter och skillnader mellan förskolläraarnas uppfattningar av begreppet drama utifrån när de tog sin förskolläraryrkesexamen används namnen från tabell 1 med studiens deltagare (Se metod och urval). De didaktiska aspekterna blir synliga samt begreppen byggnadsställning (scaffold) och den närmsta utvecklingszonen som i det sociokulturella perspektivet är centrala begrepp och är relevant för studien.

Innebörden av begreppet drama

Här tydliggörs vad förskollärarna anser att drama i förskolan betyder samt hur de uppfattar begreppet drama och teater. Det redovisas varför förskollärarna väljer att använda drama som metod för att stimulera barns utveckling och lärande.

Drama innebär att man agerar och gestaltar samt dramatiserar olika händelser. Catarina och Cecilia beskriver drama som att *gå in i en karaktär* och fantasi där man får berätta med kroppen. Berit menar även hon att drama kan vara att *man går in i olika karaktärer och blir någonting annat*. Amanda, Alva och Alice beskriver att arbeta med musik och sång innehåller dramainslag då barnen får uttrycka sig genom att använda sin kropp för att kommunicera. ”Musik är drama och rörelselekar men vi har inte tänkt specifikt att nu gör vi drama men det är ju drama” menar Alice. Drama handlar om att få uttrycka sig och en aktivitet för barnen kan bli roligare och mer intressant om det är någon annan än förskolläraren som presenterar den. Amanda beskriver att de har skapat ett dramarum där *karaktärerna* från boken bor. Amanda använder sig sedan av karaktärerna och dramatiserar med hjälp av dem när barnen blir inbjudna till rummet där de får utforska rummet och göra olika upplevelser. I rummet menar Amanda att det ska hända något och barnen ska tycka det är spännande att få gå in till karaktären och hälsa på.

Drama kan användas till allt man arbetar med och Beata beskriver att använda drama handlar om att ta tillvara på barnens fantasi och tillsammans med barnen bygga upp en lekvärld där barnen och de vuxna är mer jämlika. I en lekvärld närmar sig vuxna barnens perspektiv och kan genom det utmana barnens lärande och bli en *byggnadsställning* (scaffold) och fungera som ett stöd för barnen i sin lärandeprocess. Drama är att ta med barnen i den pedagogiska verksamheten och att man inte alltid behöver klä ut sig utan det handlar om *interaktionen* mellan vuxna och barn för att få med sig barnen in i den ineffektiva världen (lekvärld) menar Beata. Det visar vikten av att *lärande och utveckling sker i sociala sammanhang tillsammans med andra* samt att förskollärarna gör *didaktiska val* kring att använda drama. När lekvärldarna byggs upp och drama används finns ett syfte och mål (lärandeobjekt) med aktiviteten som förskollärarna vill att barnen ska bli nyfikna på och som genom *interaktion* och *reflektion* kan leda till ett lärande. I lekvärldarna är det barnen som för handlingen framåt men inom givna ramar som kan leda till att barnen känner att de själva äger sin lärandeprocess.

Drama kan vara att gestalta känslor genom att dramatisera en händelse där barnen får *reflektera* och sätta ord på sina tankar och känslor. Alva beskriver hur hon arbetar med skapande drama där det händer något. Istället för att svara på en fråga om ett problem menar hon att det går att dramatisera och så arbetar hon med drama. ”Om två är osams, hur gör vi nu? Då kan jag gå in i en roll och dramatisera problemet som leder till en diskussion och som kan hjälpa barnen att komma över konflikten”. Drama kräver ett

öppet förhållningssätt där man vågar göra något spontant och improvisera för att fånga barnens intresse här och nu menar Berit. Hon uttrycker även att *drama kan vara ett vanligt samtal* där man reflekterar över en situation eller händelse. *Reflektion* är en central del i begreppet drama och är nödvändigt för att föra en process framåt. Det framkommer att drama är användbart vid olika samarbetsövningar och att drama är fördelaktigt att använda vid de flesta situationer då något blir mer konkret. Beata och Carina beskriver att de använder sig av drama för att lösa konflikter och att det genom att agera blir tydligt och konkret för barnen och öppnar upp för en *reflektion*. Att dramatisera genom att spela upp en liten handling för barnen menar Alva kan åskådliggöra empati och hur någon annan kan känna samt andra tankar som barnen har. Att *reflektera tillsammans med andra i ett socialt sammanhang* kan skapa mening och en förståelse för hur andra kan känna och uppleva en situation. Alva förklarar att om det är barn som inte är bekanta med uttrycksformen drama så berikar man barnens värld på ett sätt genom att visa barnen drama. Här betonar Alva att andra är viktiga för enskilda individers lärande och utveckling.

Det är viktigt att barn får alternativa sätt att uttrycka sig på och drama är bra att använda för att få barn att *reflektera*. Berit upplever de estetiska uttrycksformerna i läroplanen (Skolverket, 2010) som ”öppet och fritt tolkande och att det är positivt då alla är olika och behöver få lära sig på olika sätt”. Drama menar Alice är ett bra redskap för att fånga barnens intresse för det förskollärarna vill att barnen ska fokusera på, ett objekt för en upplevelse. Det finns många fördelar med att använda drama och det behövs inte så mycket för att få med sig barnen på en aktivitet. ”Det räcker med det lilla som att sätta på sig en hatt, *härma något* och det handlar om att fånga barnens uppmärksamhet och våga göra det *spontant*” förklarar Berit.

Skillnaden mellan drama och teater beskriver Alice är att ”drama är mer på något vis” och att barn och vuxna kan dramatisera när de målar och ritar men att det finns likheter mellan teater och drama. Teater och drama beskrivs som att teater mer innebär att man planerar, dramatiserar och spelar upp en pjäs för någon. Teater handlar mer om att planera en föreställning med manus och är mer upp styrt än drama och Beata uttrycker att ”drama är mer fritt”. Teater är en sorts drama och att ett drama för barnen är en handling där någon uttrycker något menar Alva. Drama är mer *spontant lite här och nu* och behöver inte alltid vara något avancerat. Cecilia uttrycker att ”drama är något man mer gör tillsammans och teater är något mer av en föreställning”. Drama beskrivs som en *kommunikation* där vuxna och barn kan både ge och ta. På så vis menar förskollärarna att de kan få med sig barnen in i olika aktiviteter. En förskollärare uttrycker att ordet drama för henne betyder teater.

Drama och lek

I den här kategorin presenteras hur förskollärarna uppfattar relationen mellan begreppet drama och lek samt hur de upplever sin egen roll till drama och lek.

Drama och lek står väldigt nära varandra och Amanda uttrycker att ”när man dramatiserar så leker man och när man leker kan man också dramatisera så det är *svårt att säga att här är drama och här är lek*”. Det finns likheter mellan drama och lek enligt Carina då ”man dramatiserar en lek också”. När barn leker sätter de sig in i olika *roller* och det är att dramatisera. *Rollspel* och att prova vara någon eller något annat är en del av drama begreppet och att låtsas som om, fantisera hur något kan vara. Det sker naturligt i barns fria lek och beroende på vilken roll man spelar så ändras rösten t.ex. i ”mamma, pappa och barn leken” menar Alice. Förskollärarna nämner barns *rollekar* och relaterar det till

drama. När barn leker bearbetar de sin omvärld och genom det bildar de sig erfarenheter som kan bli ett lärande. Alva uttrycker ”att när man bygger upp en rollek så blir det en sorts drama i leken”. I barnens fria lek pågår det otroligt mycket drama då barnen leker olika roller med varandra menar Bodil. Det finns skillnader i barns lek mellan yngre och äldre barn förklarar Catarina. Med yngre barn är det mer lek vid sidan om vilket kräver att förskollärare alltid är närvarande som stöd och att äldre barn leker mer tillsammans i olika *rollekar* som innehåller dramainslag.

När förskollärarna berättar om lek handlar det om barns lek och inte mycket om sitt eget deltagande i barnens spontana lek. De beskriver sin roll som viktig för barns lek och menar att de behöver vara närvarande för att lyssna och ibland stötta barnen för att vid behov vägleda barnen vidare i deras pågående lek. Det blir en avvägning när de ska gå in i barns lek utan att störa barnen vilket är en balansgång. Det betonas att barn behöver få tid till att leka själva och tillsammans med vuxna. Beata förklarar att:

Styrd lek är en form av lek där vuxna och barn leker tillsammans och i den leken finns det ett syfte och mål för barnen att lära sig något om och vi tar hjälp av *drama som metod*.

När barn och vuxna leker tillsammans är det i ett *socialt sammanhang* och här blir den vuxna en *byggnadsställning* (scaffold) som stödjer och kan utmana barnen i deras *närmaste utvecklingszon*. Barn lär sig genom att leka och i leken får de prova olika *roller* och *karaktärer* för att bearbeta sin omvärld. ”Lek är allt man gör” menar Berit och det finns stora likheter mellan drama och lek i barns rollerkar.

Musik och sång är en form av dramatiskt uttryck där alla kan vara med på ett *lekfullt* sätt. Amanda beskriver att musiken och rörelsen förenar där barn kan vara med fast de inte har språket och med det menar hon både verbalt och kroppsligt. Amanda och Catarina upplever att barn naturligt vill vara delaktiga när de arbetar med musik och sång. Det beskrivs att lek är något som barn gör men när de samtalar om drama som metod framkommer deras roll tydligare och de ser drama som en uttrycksform.

Gå i roll eller att dramatisera med ett objekt

Här presenteras hur förskollärarna använder sig av drama med hjälp av att *gå i roll* och att dramatisera med hjälp av ett objekt (*karaktär*).

Vid introduktionen av temaböckerna framkommer att fem förskollärare använde sig av lärare i roll som en *karaktär* ur boken och dramatiserade en händelse från den. Cecilia beskriver att de i sin verksamhet tidigare har gestaltat *karaktärer* ur temaboken genom att använt sig av *lärare i roll*. På så vis fick de in läroplanens strävansmål (Skolverket, 2010) för barnen på ett *lekfullt* och *lustfullt* sätt genom *karaktärerna* och som stimulerade barnen till olika erfarenheter. Bodil använder regelbundet drama i sin verksamhet i form av att lärare *går i roll* för ett pedagogiskt syfte där *karaktärerna* kan dyka upp och besöka verksamheten. Bodil berättar att hon inte är en ”dramamänniska” och att hon inte känner sig bekväm med att använda drama. Det framkommer att de i arbetslaget väljer att använda sig av *lärare i roll* men att det inte är Bodil som gör det. Just nu arbetar de med en *karaktär* från boken som kommer med ett problem till barnen om att det är skräpigt i skogen och att det är tråkigt. Barnen får ett uppdrag av *karaktären* med att lösa problemet och på så vis kan verksamhetens mål uppnås med hjälp av *karaktärerna* från temaboken. Det blir roligare och mer spännande för barnen när förskollärarna använder sig av

karaktärerna och dramatiserar med eller sig själva då det *går i roll* som en karaktär för planerade aktiviteter.

När vi arbetar med drama försöker vi tänka och att vi ser vart barnen bär iväg någonstans för att jobba ihop med lite hur vi kanske har tänkt och lite hur barnen har tänkt för att försöka få ihop det till ett jobb (aktivitet) utifrån verksamhetens mål. (Alva)

Alva betonar vikten av att utgå från barnens intressen för planerade aktiviteter. I temaarbetet med boken blir det att ”man agerar och dramatiserar mycket med *karaktärerna* för att våra små barn ska känna en relation till *karaktärerna*” menar Amanda. Drama är positivt att använda som redskap för att fånga barnens intresse och göra något på ett för barnen *lustfyllt sätt* och barnen blir engagerade om de kan relatera till sammanhanget och situationen. I temaarbetet med en bok används *karaktärerna* som stöd för att stimulera barns utveckling och lärande. *De kända karaktärerna* används för barnen i olika vardagssituationer för att arbeta mot verksamhetens mål. Beata menar att det handlar om att fånga in barnen och få barnen intresserade av att vilja vara delaktiga i den planerade aktiviteten. Hon beskriver att ”det inte behövs dramatiseras med att klä ut sig utan med hjälp av att *variera rösten, kroppen, tonläget* för att göra boken mer *spännande* och *lustfylld* stund för barnen”. På det sättet kan de fånga barnens intresse för ett pedagogiskt syfte och stimulera dem till ett vidare lärande. Cecilia beskriver att:

Deras karaktär kommer på besök varje vecka till barnen för att skapa nyfikenhet och spänning. Karaktären kan medverka vid samlingar också för att skapa fram ett intresse för barnen att bli nyfikna och som kan göra att de vill vara med i den planerade aktiviteten.

Bodil, Beata och Cecilia använder sig av drama och de *kända karaktärerna* för att skapa fram ett intresse hos barnen till att vilja delta i den planerade aktiviteten. När barnen är intresserade och upplever en situation som meningsfull kan de utmanas i sin *närmaste utvecklingszon*.

Samtliga förskollärare i studien använder drama regelbundet varav en använder sig av *lärare i roll* och sex använder sig av ett objekt i form av en *karaktär* från temaboken. Två använder sig av andra *kända karaktärer* för barnen i sina verksamheter. Förskollärarna anser att läroplanen (Skolverket, 2010) är ett tryggt stöd att ha och som stärker förskolan och förskollärares strävan efter profession och en verksamhet med bra och hög kvalitet. Alice uttrycker att det genom revideringen blev en röd tråd för vad verksamheten ska sträva efter. Det blev ”tydligt och konkret vilket bidrar till att kunna kvalitetssäkra verksamheten med uppföljningar och analyser”.

Svårigheter med att använda drama

Här presenteras de svårigheter med att använda drama som metod för att stimulera barn till ett lärande. Utifrån projektet av temaarbetet som nämndes i inledningen och som ligger till grund för studien är det relevant hur förskollärarna ser på vidareutbildning av hur drama kan användas.

Det kan finnas svårigheter med att använda drama menar Cecilia och ”det är viktigt att alltid ha en tanke bakom när man använder drama så att det blir en rödtråd”. För att få det krävs planering och hon menar att det ibland kanske inte prioriteras pga. allt annat som ska hinnas med i verksamheten. Att få den röda tråden kräver att förskollärare gör

didaktiska val när de ska använda sig av drama. Den röda tråden kan göra att barnen får ett sammanhang som de kan relatera till och som därigenom kan leda till ett nytt lärande. Barn lär sig när de finner det för dem meningsfullt och den vuxna kan då utmana barnen i sin *närmaste utvecklingszon*. En svårighet med att använda drama kan vara förskollärares inställningar i arbetslaget till drama som redskap för att stimulera barn till ett lärande. Det är en fördel om alla i arbetslaget är med på att använda drama kontinuerligt menar Catarina och att ”man inte själv orkar vara drivande”.

Drama handlar om att våga utmana sig själv och Cecilia beskriver att drama kan användas till att fånga in barnen till ett lärande där barnen genom att testa och prova olika händelser/situationer gör att de blir delaktiga i verksamheten. Genom det får barnen en erfarenhet som kan leda till ett lärande och Cecilia ser fördelar med att använda drama och att det kan skapa fram en nyfikenhet hos barn. Barn lär sig på olika vis och behöver få möta olika uttrycksformer. Drama handlar om att skapa förutsättningar för barn och att de ska få möta olika inlärningsstilar menar Cecilia, Beata och Berit. Det handlar inte om att lära ut utan att skapa fram en plattform för barn som möjliggör till ett lärande. Här beskriver de sin roll för barns lärande som en *byggnadsställning* (scaffold) och att de genom det kan utmana barnen till ett nytt lärande i deras *närmaste utvecklingszon*. De menar att det är viktigt med planering när drama används för att därmed få med barnen på den planerade aktiviteten som har ett tydligt mål och syfte med vad barnen ska förväntas bilda sig en erfarenhet av.

Amanda, Alice och Alva menar däremot att hur de använder drama idag inte bygger på kunskap utan de har samlat på sig erfarenheter och testat olika sätt om hur drama kan användas. Det finns en viss osäkerhet kring hur drama används då de samtalar om alla de estetiska uttrycksformerna när de berättar om hur de använder drama. De förtydligar att deras verksamhet ska utgå från vad barnen visar intresse för. Utifrån det planerar de in olika lärandeobjekt och får då in verksamheten och läroplanens strävansmål (Skolverket, 2010). Trots hur de förklarar att de använder drama betonar de ändå att det som förskollärare handlar mycket om att ”man måste bjussa på sig själv och *våga göra saker spontant*” menar Amanda. Drama behöver inte vara så stort utan att det handlar mer om att vara *aktivt deltagande* tillsammans med barnen och våga lita på sig själv.

Bodil förklarar att förskolans handlingsplan är knuten till läroplanen (Skolverket, 2010). När förskolan blev en skolform menar hon att det har blivit mer konkret vad förskollärare ska arbeta emot. Samtidigt är hon kritisk och menar att mycket krav kommer ”uppifrån” om vilka mål verksamheten ska arbeta mot. Det blir svårt att spontant arbeta med temaarbeten som de själva vill. Bodil upplever att en del av arbetsglädjen försvinner med kraven ”uppifrån”. Hon förtydligar även att projektet med att ha en bok som tema är styrt ”uppifrån”. Förskollärarna uttrycker att läroplanen (a.a.) är bra men upplever att den ställer högre krav på vad som förväntas av förskollärare och vilka mål som verksamheten ska uppfylla.

Förskollärarna är positiva till vidareutveckling av hur drama kan användas i det dagliga arbetet för att stimulera och utveckla barns lärande. De anser att fortbildning alltid behövs och att utbildning av en dramapedagog som besöker förskolans verksamhet kontinuerligt skulle vara uppskattat. Förskollärarna anser att de inte fick tillräckligt med kunskaper om hur de kan använda drama i sitt arbete med barn under sin förskolläraryt utbildning. De hade likvärdiga teoretiska kunskaper med sig från sin förskolläraryt utbildning om drama i form av en termin med de estetiska uttrycksformerna där drama ingår som en del. Catarina berättar att drama inte var en stor del av utbildningen utan hon menar att drama skulle

kunna integreras i flera kurser som en röd tråd. De är positiva till att få mer inspiration om hur drama kan användas och menar att det alltid behövs mer påfyllnad. Beata uttrycker en önskan om att förskolor mer skulle våga lära och ta inspiration från varandras verksamheter om hur de arbetar med att använda drama till en bok som tema. Hon beskriver vikten av att diskutera och *reflektera* över läroplanens innehåll (Skolverket, 2010) kontinuerligt tillsammans med arbetslaget. Det är viktigt att nyligen utexaminerade förskollärare får en mentor menar Beata då det kan vara svårt att tolka läroplanens strävansmål (a.a.) och då verksamheten ska erbjuda möjligheter till lärande. Hon uttrycker att ”det ska ske ett *leklärande* och inte ett lärande som inom skolan” och hur leklärande blir beror på hur barngruppen ser ut och vilka erfarenheter som finns i den. Det sker ett lärande hela tiden hos barn bara förskollärare synliggör barnens lärande.

Sammanfattning

Drama är ett redskap att använda för att på ett lekfullt och lustfullt sätt få barnen intresserade av att vilja delta i olika planerade aktiviteter. Det framkom att förskollärarna anser att begreppet drama och lek står nära varandra och att de hör ihop men de särskiljer begreppen ifrån varandra. När drama används finns ett syfte och mål och det är en metod att använda för att stimulera barn i lärandeprocesser. När drama används som metod för att stimulera barn till ett lärande sker det i sociala sammanhang och det blir synligt i resultatet att andra individer, både barn och vuxna är viktiga för att ett lärande ska kunna ske. Det finns svårigheter och skillnader mellan hur förskollärarna använder drama i sina verksamheter.

Diskussion

Syftet med studien är att undersöka hur förskollärare uppfattar innebörden av begreppet drama. I det ingår vad begreppet drama betyder för förskollärarna, hur de arbetar med drama, när de väljer att använda drama och varför de väljer att använda sig av drama som en metod för att stimulera barns lärande. Det resultat som framkom kring det diskuteras utifrån forskning och litteratur som tidigare nämnts. Inledningsvis diskuteras den valda metoden för att sedan leda in på resultatdiskussionen. Kapitlet avslutas sedan med slutsats och förslag på vidare forskning.

Metoddiskussion

Studiens trovärdighet och tillförlitlighet är god då vi analyserade varandras utförda intervjuer där utskrifter gjordes som sedan diskuterades tillsammans. Det innebar att intervjuerna först analyserades enskilt och sen tillsammans. Vi utgick från samma intervjuguide vilket gjorde att strukturen på intervjuerna var enligt samma mönster även om följdfrågorna skiftade (Trost, 2010). Antalet intervjuade är relativt lågt och därför går det inte att göra någon generalisering av resultatet (Trost, 2010). För att kunna generalisera skulle det krävas fler förskollärare inom de olika kategorierna (se tabell 1). Vi anser ändå att vårt resultat gett oss en inblick i hur förskollärare uppfattar innebörden av begreppet drama. Testintervjuer genomfördes innan studiens material samlades in för att kunna veta om intervjuguiden var relevant och gav information om vårt syfte (Trost, 2010). Efter testintervjuerna ändrades intervjuguiden (se bilaga 1) för att bättre överensstämna med vårt syfte.

Efter intervjuerna uttryckte förskollärarna att om de tidigare fått ta del av intervjuguiden (se bilaga 1) hade de bättre ha kunnat förbereda sig på frågorna. Förskollärarna menade att de i så fall förmodligen kunnat ge oss mer utförliga svar. Vi anser också det men samtidigt menar vi att den information vi fick nu är mer spontan och personlig vilket var vårt syfte. Meningen var att förskollärarna inte skulle kunna diskutera med arbetslaget i förväg. Flera av de intervjuade uttryckte efter intervjun att den blev positiv för dem eftersom de började reflektera över hur de använder drama i sina verksamheter. Själva intervjun kan därmed ses som ett lärandetillfälle för förskollärarna. Kriterierna för de valda förskollärarna till studien grundar sig på vilket årtal de tog sin förskollärexamen och inte ifall de hade en spetskompetens av drama. Det var ett medvetet val från oss och om vi medvetet sökt förskollärare med spetskompetens inom drama hade vi förmodligen fått ett annat resultat samt om de intervjuade i förhand fått tillgång till intervjuguiden.

I efterhand upptäcktes att det i vårt informationsbrev (se bilaga 2) inte framkom att vi avsåg att använda ljudupptagning vid intervjutillfällena. Men alla de intervjuade förskollärarna delgav sitt samtycke för ljudupptagning då vi vid intervjutillfället informerade dem (Stukát, 2011).

Resultatdiskussion

I vårt resultat framkommer att förskollärarna när de berättar om drama återkopplar till de estetiska uttrycksformerna musik, rörelse och bild. Det kan tolkas som att förskollärarna har en helhetssyn på de estetiska uttrycksformerna och de har svårt att särskilja begreppen åt. Det blev tydligt i kategorin 1978-1999 (Se tabell 1) då de nämner drama tillsammans med de estetiska uttrycksformerna när de beskriver hur de arbetar med drama. Det är inget negativt men det är viktigt att använda de olika uttrycksformerna var för sig. I läroplanen för förskolan (Skolverket, 2010) skrivs fram att barn ska ges möjligheter till att skapa och kommunicera genom att få använda olika uttrycksformer så som musik, sång, bild och

drama. Drama är en estetisk uttrycksform och en kommunikationsform som ofta används i samband med något annat (lärandeobjekt) som barn förväntas bilda sig en erfarenhet av. Drama är fördelaktigt att använda för att det kan leda till ett djupare och bredare lärande (Wee, 2009). Alla estiska uttrycksformer har ett eget värde i sig och det får inte glömmas bort enligt Samuelsson et al. (2009). Det är därför viktigt för förskollärare att överväga de didaktiska frågorna, för vem, varför och hur (Skolverket, 2012) för att kunna skapa variation och mönster för barn att upptäcka då varje estetisk uttrycksform har sina särskilda egenskaper.

Drama är ett estetiskt ämne och härstammar från teatern vilket gör att drama och teater hör ihop på ett sätt men att det inte innebär samma sak i det praktiska (Heggstad, 2014). Förskollärarna förklarar att teater för dem känns större än vad begreppet drama innebär. De menar att teater är en föreställning som ska spelas upp för någon, vilket styrker vad Heggstad (2014) anser. Dramatisera med barn inte behöver vara något stort utan kan vara något spontant här och nu som Hägglund och Fredin (2011) beskriver. Av nio förskollärare var det endast en som beskriver att drama är teater. Det var för oss intressant då våra tidigare erfarenheter är att många förskollärare vid frågan om vad drama är svarat teater. Det tyder på att förskollärarna i studien kan särskilja på begreppen drama och teater och att de delvis har teoretiska kunskaper om drama. Vi anser efter denna studie att drama är mycket mer än att gå i roll (Lindqvist, 2007) och dramatisera med ett objekt. Drama är som det framkommer i resultatet ett redskap att använda för att väcka en nyfikenhet och ett intresse för barn till att vilja delta i en aktivitet. Nyfikenhet och ett intresse är grunden för att ett lärande ska kunna ske. Begreppet drama är stort och innehåller många olika delar och därför är det av vikt att förskollärare har kunskaper om vad begreppet drama innehåller. Utifrån Sternudds (2000) beskrivning av fyra olika dramapedagogiska perspektiv utgår förskollärarna i studien från två av de perspektiven, det personlighetsutvecklande (gruppdynamik och konflikthantering) och det holistiska (lärare i roll) när de använder drama. Fantasi, kreativitet, olika roller, kommunikation och reflektion är definitioner av begreppet drama som förskollärarna i studien uttrycker vilket överensstämmer med hur Rasmusson och Erberth (2008) tolkar och beskriver drama. Reflektion är en viktig del i begreppet drama och att använda drama gör något abstrakt mer konkret för barnen vid exempelvis konflikthantering. Om förskollärare i sin undervisning använder sig av alla de olika perspektiven när de arbetar med drama kan barnen få möjligheter till ett djupare lärande och en större bredd av kunskaper för ett lärandeobjekt. Med det menar vi inte att alla perspektiven kan användas samtidigt men det är viktigt att barnen får komma i kontakt med vad de olika perspektiven innebär.

Förskollärare som använder sig av leken och drama som en metod för att stimulera barns intresse till ett lärande kan ses som ett steg mot att närma sig barnens perspektiv. Det kan leda till att relationen mellan vuxna och barn blir mer jämlik och kan göra så att barnen känner att de själva äger sin lärandeprocess (Gupta, 2009). Det framkommer i studien att förskollärarna använder drama i någon form när de arbetar med sitt temaarbete kring en bok. För att kunna fantisera och vara kreativ krävs att barn känner trygghet till situationer och tillfällena (Rasmusson & Erberth, 2008). När en för barnen känd bok används som tema kan det skapa en trygghet hos barnen som de kan relatera till. Det kan skapa en situation som för barnen upplevs som meningsfull och det är då förskollärare kan utmana barnen i sin närmaste utvecklingszon och stimulera till ett lärande (Smidt, 2010). När förskollärare använder sig av drama och kända karaktärer kan de skapa tillfällena och situationer som möjliggör för barnen att lära sig på ett lekfullt och lustfullt sätt. Då förskollärarna utgår från vad barnen visat intresse för i exempelvis en temabok och därigenom planterar in nya begrepp kan de utmana barnen i sin lärandeprocess och bli en

byggnadsställning (scaffold) för barnens lärande (Smidt, 2010). Amanda, Alva och Alice som tog sin examen mellan årtalen 1978-1999 (se tabell 1) betonar att verkligen lyssna in vad barnen visar intresse för i olika situationer. I dramarummet som Amanda beskriver betonar hon att det ska hända något och att det ska vara spännande för barnen att gå in där. Hon använder sin röst och viskar när hon dramatiserar med hjälp av objektet (karaktären) som bjuder in barnen till rummet.

Bodil, Beata och Cecilia som tog sin examen mellan årtalen 2000-2015 (se tabell 1) planerar i förväg olika aktiviteter med ett syfte och mål där de använder sig av drama. De bygger upp lekvärldar där de planerar in lärandeobjekt som de med hjälp av drama vill att barnen ska få en nyfikenhet för. Beata använder sig av ett objekt (karaktär) och dramatiserar med där hon varierar sin röst för att väcka barnens nyfikenhet. Dramatisera menar Rasmusson och Erberth (2008) kan vara att förvränga sin röst eller att ta rollen av någon annan (härma) men utan att ”klä ut sig”. Genom att använda sig av olika former av drama beskriver förskollärarna att barnen blir mer intresserade av att vilja delta i deras planerade aktiviteter som Lindqvist (2007) menar kan stimulera barn till ett lärande. När det dramatiseras med kända karaktärer för barn skapas kommunikation mellan vuxna och barn där vuxna försöker närma sig barnens perspektiv (a.a.). Det framkommer att det finns skillnader mellan hur förskollärarna planerar sina aktiviteter och utgår från barnens intressen när de använder drama för att stimulera barn till ett lärande.

Begreppet lek genomsyrar förskolans läroplan (Skolverket, 2010) i vilken både lekens eget värde lyfts fram men också leken som ett lärandeverktyg för att nå barnen. Det konkretiseras inte i läroplanen hur de estetiska kommunikationsformerna ska utföras utan det måste förskollärare själva kunna omsätta i praktiken. I revideringen av läroplanen (Utbildningsdepartementet, 2010) förtydligades strävansmålen och riktlinjerna för barns utveckling av språk, matematik, naturvetenskap och teknik. Det står i läroplanen för förskolan att: ”I leken och det lustfyllda lärandets olika former stimuleras fantasi, inlevelse, kommunikation och förmågan till symboliskt tänkande samt förmågan att samarbeta och lösa problem ” (Skolverket, 2010, s.6). En tolkning av resultatet är att förskollärarna i studien ser barns fria lek som något eget och att de upplever en osäkerhet kring när de ska delta i barns pågående lekar eller inte. En anledning till det kan vara att mycket av barns tid på förskolan idag redan är styrd och planerad. Ingen av förskollärarna uttryckte att de spontant går in i barnens fria lek och dramatiserar. När de använder drama för att stimulera barn till ett lärande finns ett syfte och mål med aktiviteten och det blir en form av dramalek där de vuxna låter barnens intressen föra handlingen framåt (Lindqvist, 2007). Det är viktigt att reflektera över de didaktiska frågorna när drama används men drama behöver inte alltid vara en planerad aktivitet (Samuelsson et al., 2009). Vuxna ska spontant kunna gå in i barns fria lek när tillfälle ges och använda drama spontant och att använda didaktiska val i dessa situationer för att närma sig barnens perspektiv. Det är skillnad mellan begreppet drama och lek enligt Heggstad (2014) och det är viktigt för lärare att kunna särskilja begreppen. Barns fria lek skapar situationer där förskollärare som är närvarande och delaktiga kan fånga upp vad barnen är intresserade av och därefter utveckla det genom olika drama aktiviteter. När drama används i samband med ett tema kan ett intresse hos barnen skapas som de sedan tar med sig in i deras fria lek och utvecklar. Drama är en pedagogisk aktivitet där det finns ett syfte och mål från förskollärarna till skillnad från dramatisk lek som är lek som sker på barnens egna villkor och utan styrning från vuxna (a.a.). Det är viktigt att barn får tid till att leka själva men även att vuxna inte ska vara rädda för att gå in och delta i barns lek om möjlighet ges. I studien framkommer att förskollärarna kan skilja på begreppet drama och lek då deras

roll i drama framkommer tydligt medan när de pratar om lek och barns lek ser det som något barn gör.

En problematik kan vara om det finns delade meningar i arbetslaget kring att använda drama som metod. Drama kan uppfattas som en ”flumpedagogik” (Rasmusson & Erberth, 2008) beroende på hur förskollärare ser på lärandebegreppet i samband med hur barn lär sig något. En upplevelse kan innehålla lika stora möjligheter till ett lärande som en planerad aktivitet med ett tydligt syfte och mål. Spontana situationer innehåller lärandetillfällen om förskollärare är uppmärksamma och nyfikna på vad barnen intresserar sig för (a.a.). Att använda drama handlar om att våga lita på sig själv och sin förmåga att kunna dramatisera och leka med barn för att genom det stimulera barn till ett lärande. Förskollärarna berättar att drama inte behöver vara något stort men det framkommer inte tydligt att de använder drama spontant i samband med barns lek. Det är viktigt att förskollärare får grundläggande kunskaper kring hur drama och lek kan användas i sin utbildning för att stimulera barn till ett lekfullt och lustfullt lärande (Wee, 2009). Förskollärare behöver ha teoretiska kunskaper om olika metoder och hur de kan användas i samband med innehållet i läroplanen (Pramling Samuelsson & Sheridan, 2010; Skolverket, 2010;). Förskollärare bör inte tolka läroplanens strävansmål bokstavligen utan det är strävansmål som ska integreras i undervisningen med barn på ett för barnen lekfullt och lustfullt sätt (a.a.). Det är viktigt att förskollärare tolkar läroplanen (Skolverket, 2010) och bearbetar innehållet och förskolans strävansmål för att inte gå mot ett synsätt på lärande i förskolan som symboliserar skolans med mål att uppnå. Smidt (2010) beskriver med Vygotskijs teori att en förutsättning för att barn ska lära sig något är att de är mogna för det och att situationen är meningsfull för dem. I det sociokulturella perspektivet sker lärande i ett socialt sammanhang tillsammans med andra individer där barn och vuxna samspekar och kommunicerar för att kunna lära av varandra (a.a.). Lindqvist (2002; 2007) anser att lek är att dramatisera och att förskolans uppdrag är att använda metoder för det pedagogiska arbetet som stimulerar barn till att lära på ett lekfullt och lustfyllt sätt.

Det är idag ett stort fokus på lärandebegreppet och beroende på hur förskollärare uppfattar begreppet lärande och läroplanens innehåll (Skolverket, 2010) påverkar det vilka metoder förskollärare väljer att använda sig av i sitt arbete med barn. Det var av den anledningen intressant att få information om hur förskollärarna uppfattade drama i läroplanen (a.a.) i samband med lärandebegreppet. En tolkning av oss och en skillnad mellan hur förskollärarna i vår studie uppfattar innebörden av begreppet drama är att förskollärarna som tagit sin förskollärarexamen mellan årtalen 1978-1999 inte betonade begreppet lärande i samband med att använda drama på samma sätt som de andra förskollärarna (se tabell 1). De betonade mer konkret att utgå från barnens intressen och sedan sammanfoga det med de olika verksamhetsmålen och läroplanens strävansmål (a.a.) för att kunna stimulera barn till ett lärande. Deras planering är mer spontan och här och nu utifrån vad barnen visar intresse för. De förskollärare som tagit sin examen från 2000 och fram till 2015 (se tabell 1) beskriver att de i förväg planerar sin verksamhet utifrån läroplanen (a.a.) och verksamhetens mål. De använder sedan drama för att fånga in barnen till den i förväg planerade aktiviteten med ett lärandeobjekt och på så sätt väcka barnens nyfikenhet och intresse till att vilja delta. De berättar mer grundligt kring sin roll och det pedagogiska uppdraget och mer fokus i deras intervjuer är enligt oss på lärandeuppdraget relaterat till läroplanen (a.a.). I en studie av Broström et al. (2014) framkom att det fanns skillnader mellan hur förskollärare uppfattade lek som ett potentiellt lärandetillfälle. Det berodde på att det vid tiden för deras examinationer fanns olika paradigmer i synen på barns lärande. Det här menar vi skulle kunna vara en anledning till hur förskollärarna i vår studie uppfattar begreppet drama i samband med läroplanens strävansmål (Skolverket,

2010). Vi gör ingen bedömning av förskollärarnas verksamheter men vi anser att det finns skillnader mellan hur de uppfattar innebörden av begreppet drama.

Slutsats

Innan studien var vår uppfattning att mängden utbildning av drama som förskollärarna fick under sin förskolläraryt utbildning skulle variera och påverka hur de uppfattade begreppet drama. Detta är inget vi kan styrka med vårt resultat då alla förskollärare oavsett årtal för examen uppgav att de hade likvärdigt mycket drama under sin förskolläraryt utbildning. Det som skiljer mellan förskollärarnas definitioner av drama beroende på när de tog sin examen är hur de betonar lärandebegreppet när de berättar om drama som en metod för att stimulera och utveckla barns lärande.

Med studien vill vi bidra med information om hur begreppet drama kan uppfattas i relation till förskoleverksamheten och hur förskollärare kan använda sig av drama som metod till exempel utifrån en temabok. Det är av vikt att reflektera över de didaktiska frågorna utifrån aktivitetens syfte och mål när förskollärare väljer att använda sig av drama som en metod. För att arbeta med ett projekt där det finns mål med att använda de estetiska uttrycksformerna där drama ingår till att stimulera barn till ett lärande, är det av vikt att förskollärare känner sig bekväma med att använda drama. Det framkommer att förskollärarna har teoretiska kunskaper om drama men att de anser sig sakna en del kunskaper kring hur drama i det praktiska arbetet kan utföras. Fem av nio förskollärare i studien anser sig inte ha tillräckligt med kunskaper för hur de kan använda drama men det framkommer att de använder drama i viss mån och på olika sätt i planerade aktiviteter. Förskollärarna i studien är positiva till vidareutveckling och mer inspiration om hur drama kan användas i arbetet med barn. De förslag som framkom från intervjuerna om fortsatt vidareutbildning kring hur drama kan användas var att en dramapedagog besöker förskolornas verksamheter kontinuerligt. Ett annat var att våga ta lärdom från varandras verksamheter där vissa förskolor som kommit längre i sitt arbete med hur drama kan användas relaterat till en temabok kan inspirera andra förskolor. Förskollärare kan då se varandras verksamheter som tillgångar.

Förslag på vidare forskning

En annan fortsättning av den här studien hade varit att göra både intervjuer och observationer för att undersöka om det muntliga skiljer sig från hur förskollärare arbetar praktiskt med drama. Det hade även varit av intresse att utöka den här studien med fler förskollärare enligt våra kategorier (se tabell 1) för att eventuellt kunna göra en generalisering. Ett annat förslag vore att undersöka om det finns skillnader mellan hur förskollärare och barnskötare arbetar med drama som metod för att stimulera barn till ett lärande. Intressant att forska vidare på skulle även vara att jämföra hur förskolor i olika kommuner arbetar med drama i ett temaarbete för att stimulera barn till ett lärande.

För att knyta ihop arbetet vill vi avsluta med ett citat från oss själva, ”det finns inga svårlärda barn bara dåliga metoder för att stödja barns lärande” (Andersson & Sjöström, 2015).

Referenser

- Broström, S., Johansson, I., Sandberg, A. & Frøkjaer, T. (2014). Preschool Teachers' View on Learning in Preschool in Sweden and Denmark. *European Early Childhood Education Research Journal*, 22(5), 590-603.
- Emilson, I-L. (2014). Sandlådan med nya ögon. I A, Löfdahl, M, Hjalmarsson & K, Franzén (red.), *Förskollärarens metod och vetenskapsteori* (s.81-91). (1. uppl.) Stockholm: Liber.
- Gupta, A. (2009). Vygotskian perspectives on using dramatic play to enhance children's development and balance creativity with structure in the early childhood classroom. *Early Child Development and Care*, 179(8), 1041-1054.
- Heggstad, K. M. (2014). *7 vägar till drama: grundbok i dramapedagogik för förskollärare och lärare*. Lund: Studentlitteratur.
- Hägglund, K., & Fredin, K. (2011). *Dramabok*. (3. uppl.) Stockholm: Liber.
- Lindqvist, G. (2002). Lekens Estetik. *Psyke & Logos*, 23(2), 437-450.
- Lindqvist, G. (2007). The dramatic and narrative patterns of play. *European Early Childhood Education Research Journal*, 11(1), 69-78.
- Löfdahl, A. (2014). God forskningssed – regelverk och etiska förhållningssätt. I A. Löfdahl, M. Hjalmarsson & K. Franzén (red.), *Förskollärarens metod och vetenskapsteori* (s.32-43). (1. uppl.) Stockholm: Liber.
- Löfgren, H. (2014). Lärarberättelser från förskolan. I A. Löfdahl, M. Hjalmarsson & K. Franzén (red.), *Förskollärarens metod och vetenskapsteori* (s.144-156). (1. uppl.) Stockholm: Liber.
- Pramling Samuelsson, I. & Sheridan, S. (2010). A Turning-Point or a Backward Slide: The Challenge Facing the Swedish Preschool Today. *Early Years: An International Journal Of Research And Development*, 30(3), 219-227.
- Rasmusson, V. & Erberth, B. (2008). *Undervisa i pedagogiskt drama: från dramaövningar till utvecklingsarbete*. (3., förnyade uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Samuelsson, I. P., Carlsson, M. A., Olsson, B., Pramling, N. & Wallerstedt, C. (2009). The Art of Teaching Children the Arts: Music, Dance and Poetry with Children Aged 2-8 Years Old. *International Journal Of Early Years Education*, 17(2), 119-135.
- Skolverket (2010). *Läroplan för förskolan Lpfö 98*. ([Ny, rev. utg.]). Stockholm: Skolverket.
- Skolverket (2012). *Didaktik – vad, hur och varför?* Hämtad 3 december, 2015, från Skolverket, <http://www.skolverket.se/skolutveckling/forskning/didaktik>
- Smidt, S. (2010). *Vygotskij och de små och yngre barnens lärande*. (1. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Sternudd, M.M.F. (2000). *Dramapedagogik som demokratisk fostran: fyra dramapedagogiska perspektiv: dramapedagogik i fyra läroplaner*. Diss. Uppsala: Universitet. Uppsala.
- Stukát, S. (2011). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. (2. uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Utbildningsdepartementet (2010). *Förskola i utveckling: bakgrund till ändringar i förskolans läroplan*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Trost, J. (2010). *Kvalitativa intervjuer*. (4., [omarb.] uppl.) Lund: Studentlitteratur.

Vetenskapsrådet (2015). *Codex - regler och riktlinjer för forskning*. Hämtad 7 december, 2015, från <http://www.codex.vr.se/>

Wee, S. J. (2009). A Case Study of Drama Education Curriculum for Young Children in Early Childhood Programs. *Journal of Research In Childhood Education*, 23(4), 489-501.

Bilagor

Bilaga 1 – Intervjuguide

Intervjuguide

Drama som metod för barns utveckling och lärande

- Bakgrund, utbildning

Kan du berätta om projektet och hur du arbetar med de estetiska uttrycksformerna för att stimulera och utveckla barns lärande?

Begreppet drama

- Vad är drama och vad betyder det för dig?
- Teater vs drama
- Innebörden och hur arbetar du med det för att stimulera barns lärande?
- Hur känner du för att använda drama som redskap för att stimulera barns lärande?
- Vid vilka situationer? Finns det några speciella situationer då du använder drama?
- Fördelar/nackdelar
- Tillräckligt med kunskaper om hur drama som metod kan användas?
- Svårigheter?

Hur uppfattar du de estetiska uttrycksformerna där drama ingår för barns utveckling och lärande?

Kan du beskriva hur du uppfattar begreppet lek och barns lek? Vad är lek och hur upplever du din roll vid barns lek?

- Likheter och skillnader mellan begreppet drama och vad det innebär och lek? Kan du beskriva?

Läroplanen reviderades 2010, hur upplever du den ändringen? Har den påverkat vilka metoder du använder för att stimulera och utveckla barns lärande? Har du ändrat ditt arbetssätt/förhållningssätt som en följd av det?

Bilaga 2 - Informationsbrev till förskollärarna

Examensarbete om drama

Hej!

Vi är två studenter, Louise Andersson och Linda Sjöström som läser sista terminen till förskollärare på högskolan i Gävle. Just nu är det examensarbete som gäller och vårt intresseområde är drama. För att kunna få material till vårt arbete kommer vi att använda oss av intervjuer som metod. Till urvalet av intervjuerna söker vi förskollärare som har tagit sin examen vid olika årtal. Vi är intresserade av att undersöka om det finns skillnader mellan förskollärares olika tolkningar av drama som kan kopplas till när examen togs.

Om intresse finns för att delta i vår studie önskar vi att ni skickar ett e-post meddelande till någon av oss med årtalet för när ni tog er förskollärarexamen. Beroende på årtalet för er examen och hur många som är intresserade kommer vi sedan kontakta er för att eventuellt boka in en tid för intervju.

Under ett seminarium för ert projekt om en temabok som ni arbetar med träffade vi en del av er där vi presenterade oss och vår studie. Vi har haft en dialog och kontakt med er kvalitets utvecklare sedan våren 2015 inför vår studie. Efter det har två förskolor blivit utvalda men för att få en bredd önskar vi att fler förskollärare på andra förskolor inom området vill delta.

En anledning till varför vi önskar att fler förskollärare vill delta är med tanke av de etiska aspekterna och för att det inte ska kunna framkomma i vår studie vem eller vilka förskollärare inom området som deltagit. Om ni är intresserade och vill delta i vår studie önskar vi få ett **svaret senast den 5/10 2015**. Under veckorna 43-44 kommer intervjuerna i så fall att äga rum och vi beräknar med att den tar max 30 minuter.

Vi ser fram emot detta och hoppas att ni vill delta i vår studie. Studiens resultat kommer presenteras i vårt examensarbete och kommer att finnas tillgängligt hos XXXX XXXXXX i början på 2016.

Med vänliga hälsningar,

Louise Andersson
Ofk12las@student.hig.se
07X-XXXXXXX

Linda Sjöström
ofk12lsm@student.hig.se
07X-XXXXXXX

Handledare på Högskolan i Gävle
Kerstin Bäckman
kbn@hig.se